

AGROMAGAZÍN®

mesačník o ekonomike a financiách v agrosektore | ročník XII., číslo: 10/2010

V roku 2009 dosiahlo zisk
56 % podnikov, prvovýroba
zaknihovala stratu **s. 10**

Rozpočet 2011:
Priame platby budú stagnovať
s. 15

Téma: Zintenzívniť lobing
v prospech elektriny z bioplynu
by mohlo podporiť ŽV **s. 19–21**

Z. Strcuľa:
„Vytvoriť si
vlastnú značku“

Poľnohospodárske družstvo Važec podnecuje k ďalšiemu rozvoju ekologickej

Z. Strcuľa: Chceme ťažiť z finalizácie našich produktov

Podtatranské družstvo dominantne zamerané na živočíšnu výrobu. Striktné podmienky hospodárenia v národných parkoch ich primáli vstúpiť do ekologickeho hospodárenia. Zdá sa však, že to bolo správne rozhodnutie. Podľa predsedu je to recept ako rozšíriť stavy hospodárskych zvierat. I finalizovať produkciu.

Vizitka

Po skončení školy naberal prvé agrárne skúsenosti na štátnom majetku v Liptovskom Mikuláši. Tu v nasledujúcich 20 rokoch zastával viaceré technicko-hospodárske funkcie. Hneď ako prišiel do PD Važec, stal sa jeho predsedom. Ing. Zoltán Strcuľa je lodivodom miestneho družstva už 24 rokov. Na severe Slovenska v lokalite, kde sa prelína prírodná hranica Národného parku Vysoké Tatry s Nízkymi Tatrami, niet veľkého spoľahnutia sa na rastlinnú výrobu. Podnik hospodári na 2043 ha, pričom len 477 ha z nich tvorí orná pôda. Podľa slov predsedu je tá takmer výlučne zameraná na potreby živočíšnej výroby. Komerčne tu podnik pestuje na malej výmere osivá ovsu a jarnej pšenice. Dať základ rentabilnej rastlinnej výrobe v priemernej nadmorskej výške 1000 m.n.m. je komplikované. I preto gro tržieb prichádza zo živočíšnej výroby. Tú tvorí chov 1050 kusov hovädzieho dobytku, vrátane 70 matiek dojčiacich kráv a 950 kusov oviec plemien zošlachtená valaška (šľachtiteľský chov) a románska ovca.

V ekológii

Špecifikom podniku je, že od roku 2005 prešiel na systém ekologickeho hospodárenia. „Keďže hospodárime v národných parkoch NAPANT A TANAP, boli sme stále v niečom obmedzovaní. Či už aplikácii hnojív, ich dávkovaní a podobne“ hovorí o hlavnom dôvode presedlania na ekovýrobu predseda. Spočiatku málo preferovaná orientácia na ekologickú výrobu v podmienkach Slovenska sa napokon vo Važci ukázala ako správna cesta. Podniku priniesla viac finančnej stability a súčasne možnosť „dovoliť si“ opätovne začať navyšovať stavy hospodárskych zvierat. Samozrejme, ekovýroba priniesla so sebou i vyššie výrobné náklady. Tie si však manažment dlhodobo kontroluje. Kľúčovým faktorom pre rentabilnú výrobu

bu ekologickeho mlieka a mäsa je podľa názoru predsedu snažiť sa vyrobiť si vo vlastnej réžii čo najviac vstupných surovín. A taktiež, najšť odbyt pre svoje ekovýrobky.

„Najdrahšie sú jadrové krmivá, i preto sa snažíme hlavnú časť krmnej dávky nahradiť objemovými krmivami“, vysvetľuje stratégiu Z. Strcuľa.

Efektívna výroba mlieka

Keďže cena obilnín a sóje v ekologickom hospodárení je viac ako dvojnásobná, podnik začal tvrdo pracovať na zlepšovaní kvality objemových krmív. Dnes to manažment dopracoval až tak ďaleko, že krmna dávka dojníc je tvorená až zo 70 % objemovými krmovinami. Manažment každoročne investuje do obnovy trvalých trávnych porastov (dominantne do nákupu osív) 20 až

23 tis. EUR. Nemalé financie investoval do modernej a hlavne výkonnej techniky. Dnes dokáže bielkovinovú siláž (bio) dorobiť pri nákladoch 23 EUR na tonu (kukuricnú siláž podnik nerobí). Tvrdo ide po monitoringu kvality objemových krmív ako i samotných porastov. Cieľom je získať čo najviac mlieka „z objemu“. Počas letnej sezóny sú dojnice na pastve (v zime ustajnené), pričom pasienky sú lokalizované v maximálnej možnej blízkosti podniku. A výsledok? Priemerná úžitkovosť holštajnských dojníc síce len mierne cez 5000 l, no priemerné náklady na výrobu 1 kg ekologickeho mlieka sa vlni počas krízového roka pohybovali na úrovni 0,32 EUR/l. I na tomto parametri cítiť správny cit manažmentu pre dosahovanie efektívnej výroby. Pritom podnik za mlieko utrážil v priemere 0,37 EUR/kg, teda 5 EUR

Nominácie na NAJ Agromanažéra 2010:

Ing. Zoltán Strcuľa, predseda PD Važec

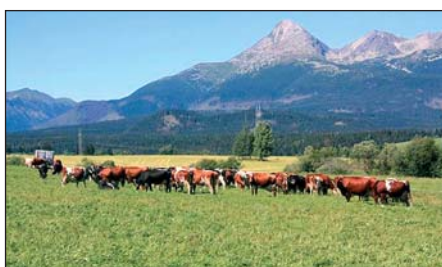
V tejto rubrike pravidelne predstavujeme manažerov podnikov prvovýroby a firmy, ktoré riadia. Všetci, ktorých úspešnú prácu vám priblížime, sú naším vydavateľstvom nominovaní do súťaže o Agromanažéra roka. Pri výbere sa opierame aj o výsledky súťaže NAJ Slovenský chov, NAJ Naše pole, ktorú sme tento rok organizovali po šiestykrát. Pred začiatkom hlasovania všetkých nominovaných znova krátko predstavíme, aby ste mali pri výbere ľahšiu úlohu. O NAJ Agromanažerovi 2010 rozhodnete svojimi hlasmi vy, čitatelia AGROMAGAZÍNU. Aby bolo vaše rozhodovanie ľahšie, odporúčame vám odkladať si AGROMAGAZÍN.

Syráreň a obchod – nádejná investícia za 80 tis. EUR

V produktoch z ovčieho mlieka vidí podnik veľký potenciál

Starostlivosť o TTP, kde „objem“ tvorí 70 % krmnej dávky dojnic, je kľúčová.

na 100 kg vyrobeného mlieka. Do mliekarene dodal 1,7 mil. kg mlieka.

Podľa slov predsedu je výhodou speňažovania ekologického mlieka oproti konvenčnému aj to, že nákupná cena za ekomlieko sa spravidla odhaduje na celý kalendárny rok. Kým vlni ceny konvenčného mlieka testovali v SR minimá na úrovni 0,17 EUR/kg, cena ekologického mlieka poklesla zo 0,42 EUR/kg na 0,37 EUR/kg. Veľkú neznámu však predstavuje vývoj cien rastlinných ekoagrokomodít. Tým, že ich podnik musí sčasti nakupovať (napr. ekosója stojí 800 EUR/t, ostatné obilniny 240 EUR/t), súčasné výkyvy na trhu hýbu i s cenami týchto artiklov. Z juhu Slovenska dováža i zrno kukurice s vyšším obsahom vlhkosti, ktorú uskladňujú vo Važci do vakov ako CCM.

Ovce sa stávajú „in“

Hlavný manažér podniku stavil i na opätovné

rozšírenie stavov mliekových oviec. Ešte pred rokom dodávali ovčie mlieko do mliekarene, ktorá ho odoberala ako neekologické, a kde zaň utrhli 0,80 EUR/l. To však nedokázalo dostať chov oviec z červených čísel, ktorý každoročne strácal 5 tis. EUR. A tak v hlavách manažmentu sa zrodila myšlienka vlastného predaja ovčích produktov. Z prevádzkových nákladov investovali 80 tis. EUR do vlastnej syrárne a maličkého obchodu (lokalizovaného práve pred vstupom do podniku a len 500 m od diaľničného privádzača). Na otázku AGROMAGAZÍNU, či podnik nemá problém s odbytom ovčích produktov, predseda odpovedá: „Nestíhame vyrábať.“ Z. Strčuľa si totiž predvídavo vopred overil, koľko ľudí ročne navštívi miestnu Važeckú jaskyňu a musí prejsť okolo brán farmy. Ide o 45 tis. návštevníkov, teda 45 tis. potenciálnych klientov. Aj kebyže sa desatina z nich zastaví, bolo by to zaujímavé. Ťah, ktorý opätovne raz

vyšiel. O úspechu hovoria i ďalšie plány, ktoré Z. Strčuľa má. Súčasný početnosť základného stáda na úrovni 950 oviec chce v dohľadnej dobe rozšíriť na 1400 oviec. Z toho tri štvrtiny majú tvoriť práve dojné ovce.

Podnik chce finalizovať i ďalšie produkty. „Plánujeme vybudovať bitúnok, aby sme mohli predávať vo vlastnej réžii i mäso“ hovorí o ďalších plánoch predseda. Podľa jeho slov manažment v tom nezastaví ani plánované zrušenie zvýhodnenia DPH (zatiaľ 6 %) pre predaj z dvora. Apropos, ešte k stratégii predaja z dvora. Manažment napriek tomu, že ponúka ekoproducty, stanovil umiernenú cenotvorbu. Kilogram údeného ovčieho syra (eko) si môžete kúpiť za 8,50 EUR, pričom konkurencia je neporovnateľne (o viac ako 50 %) drahšia. Manažment tak razí cestu predaja s nižšou maržou, no evidentne mu rastie dopyt po produkcii. Ovčie výrobky súčasne dodáva do siete obchodov Včela, rozšírených v regióne Liptova. Ekonomika vlastného predaja s dodávkami do mliekarene je neporovnateľná. Keďže na 1 kg syra je potrebných 5 l mlieka, de facto týchto 5 l speňažujú sumou 8,50 EUR (cena za 1 kg syra). Za 5 l mlieka im mliekareň ponúka len 4 EUR. Samozrejme, sú tu náklady na technológiu, pracovnú silu, stále však je zaujímavejšie mlieko spracovávať ako dodávať do mliekarene. Nakoľko vlastná syráreň je aktuálne len čerstvou investíciou podniku, ekonomika presnejších čísel danej aktivity sa vykryštalizuje neskôr.

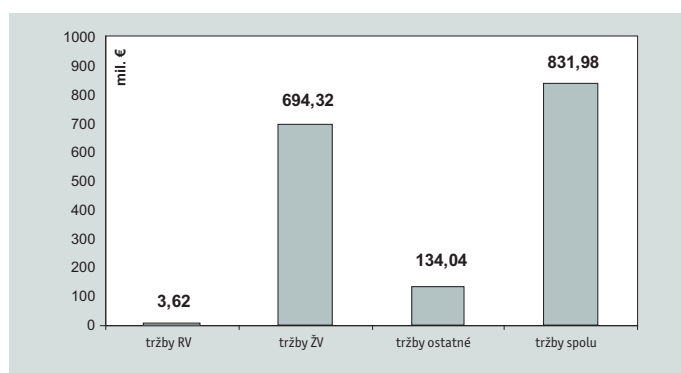
Komodity, čo idú na odbyť

Napriek tomu, že o intenzívnej rastlinnej výrobe nemôže byť v daných podmienkach ani reč, podnik sa predsa len snaží na časti ornej pôdy pestovať plodiny, ktoré idú na odbyť. V tomto prípade ide o ovos a jarnú pšenicu na osivárske účely. V daných podmienkach to síce nepredstavuje až také „terno“, no s miernou rentabilitou sa tieto komodity dajú realizovať. Tento rok je však pre podnik špecifický, nakoľko extrémne vlhké počasie určite zasiahne i krmovinovú základňu. To bude mať zrejme vplyv i na výrobné náklady na mlieko a mäso. „Podmáčané pôdy zdevastovali úrodu hrachu (46 ha) a i zemiakov pre závodné stravovanie. Je jasné, že v tomto roku nedosiahneme porovnateľný hospodársky výsledok v porovnaní s vlaňajškom“ odhaduje Z. Strčuľa.

Tabuľka č. 1: Hospodársky výsledok PD Važec za rok 2009.

Tržby	831,98 tis. €
Výnosy (celkovo)	2 252,97 tis. €
Zisk	17,7 tis. €
Miera rentability (z výnosov)	0,79 %
Produktivita práce na zamestnanca (z tržieb)	12,80 tis. €
Čerpanie eurofondov od roku 2004	296,85 tis. €
Priame platby a LFA	713,96 tis. €
Ostatné dotácie (VDJ, PRV – OS2)	708 tis. €
Daň z pôdy	8,562 tis. €
Investície do podniku v roku 2009	599,21 tis. €

Príjmy podniku za vybrané výrobné odvetvia za rok 2009.

Predaj pod vlastnou značkou a prijateľné ceny – tak vyzerá úspešný marketing družstva.

Podnik realizuje i chov dojcíacich kráv plemena limousine. S ekonomikou hospodárenia tohto segmentu výroby je šéf podniku spokojný. „Vlani sme realizovali býčky s hmotnosťou 250 kg priemerne za 504 EUR, pritom náklady na chov sú minimálne“ analyzuje. Samozrejme, nie je to len tak, i tu podnik ťaží z kvalitnej krmovinyvej základne, permanentnej obnovy TTP i reprodukčných parametrov. Základné stádo so 70 kravami dáva každoročne 65 teliat. I priemerný denný prírastok teliat na úrovni 1,75 kg nasvedčuje tomu, že manažment chovu majú v tejto podtranskej obci naozaj zvládnutý.

Môže pomôcť turistika a vlastná značka

I keď je PD Važec lokalizovaný blízko Štrbského Plesa, kde sa každoročne „premelie“ kvantum turistov, o expanzii svojich ekologických produktov priamo pod Tatry zatiaľ manažment neuvažuje. Vie „sa predať“ i priamo v lokalite, kde pôsobí. Na rozmáhajúci sa turistický ruch sa Z. Stručľa pozerá s dávkou optimizmu a to napriek tomu, že projekty každoročne odkroja nejaký ten hektár z nimi obhospodarovanej plochy. Čoskoro má v blízkosti farmy vyrásť nové golfové ihrisko (z výmery podniku má opätovne odkrojiť

100 ha obhospodarovanej plochy) a tiež rekreačné stredisko zamerané pre relax seniorov. Je to veľká výzva. Všetci návštevníci sú potenciálnymi odberateľmi ekovýrobov družstva. Podnik rekonštruuje i svoju ubytovňu, ktorú chce prerobiť na apartmány s bezbariérovým vstupom. Važeckú agroturistiku má popritom doplniť i hipológia (aktívny relax pri koňoch) ako i vyhládkové cesty na kočoch. No a, samozrejme, pestrá ponuka finálnych produktov ekoproductov, ktoré podnik predáva pod značkou „Ekológia pod Kriváňom“. I preto je predseda presvedčený, že investícia do malého bitúnku pre vlastné potreby (30 VDJ/mesiac) sa oplatí.

Podnik má elegantne a jednoducho zvládnutý marketing. Popri vlastnej značke má napríklad i vlastné pohľadnice no a už čoskoro postaví na obidve strany diaľnice pred zjazdom do Važca reklamnú tabuľu vyzývajúcu na kúpu ich ekoproductov. Pri umiernennej cenotvorbe produktov plánujú ostať. Je pre nich dôležité, aby sa zákazníci mali ochotu k nim vrátiť. Predseda verí, že keď zákazníkovi ponúknu o polovicu lacnejší a pritom kvalitnej ekoproduct ako obchodné reťazce, zákazníci si k nim cestu nájdu. A zatiaľ sa zdá, že jeho cit pre úspešné podnikateľské zámery, vychádza. Popri prvovýrobe stavil na vlastnú značku podniku a služby pre turistov, a to je nepochybné veľké nívum pre slovenské poľnohospodárstvo.

David Karkulín

VOGEL NOOT
SOIL SOLUTIONS

JESENNÁ AKCIA NA VYBRANÉ NOVÉ A PREDVÁDZACIE STROJE! ZĽAVY OD 10% AŽ DO 25%!

AKCIA PLATÍ DO 30. 11. 2010 ALEBO DO VYPREDANIA ZÁSOB!

Bližšie informácie: Ing. Imrich Karika, mob.: +421 918 902 739, e-mail: i.karika@vn-mistral.com

Dipl. Ing. Milan Rác, mob.: +421 905 431 405, e-mail: m.rac@vn-mistral.com

VOGEL & NOOT Seed Solutions s.r.o., www.vogel-noot.info

AKCIA!